

**Sammanfattande rapport
från fyra konferenser om
Överenskommelsen inom integrationsområdet**

Hösten 2011

**Sammanfattande rapport
från fyra konferenser om
Överenskommelsen inom integrationsområdet**

Hösten 2011

Innehåll

Innehållsförteckning	1
Inledning	2
Deltagare	2
Fokus på respektive konferens.....	4
Kännedom om Överenskommelsen inom integrationsområdet	4
Det lokala och regionala arbetet	5
Dialog och engagemang på konferenserna	6
Lokala exempel	8
De sex principerna	8
Organisationernas villkor inom integrationsområdet.....	9
Överenskommelsen inom integrationsområdet i relation till andra överenskommelser.....	10

Inledning

I uppföljningsarbetet av Överenskommelsen inom Integrationsområdet bildades en styrgrupp bestående av de tre parterna; regeringen, Sveriges Kommuner och Landsting och idéburna organisationer inom integrationsområdet. Styrgruppen beslutade att genomföra fyra regionala konferenser under hösten 2011 som ett led i arbetet att göra integrationsöverenskommelsen känd och bidra till en diskussion om hur dess intentioner kan genomföras lokalt och regionalt. Som projektledare för genomförandet av konferenserna utsågs SIOS, Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige.

Syftet med denna rapport är att dokumentera dessa fyra regionala konferenser som genomförts om överenskommelsen inom integrationsområdet och som har arrangerats av olika aktörer inom den idéburna sektorn. I konferenserna har ca 350 personer deltagit som företrädare för ett hundratal organisationer, ett tiotal kommuner och fyra statliga myndigheter. Bland deltagarna fanns också ett femtontal politiker.

Deltagare

Vilka var där?

Utifrån deltagarlistorna kan man konstatera att såväl deltagare från den idéburna som den offentliga sektorn har deltagit på konferenserna. De idéburna organisationerna var i tydlig majoritet i Göteborg, Stockholm och Boden medan det på konferensen i Sundsvall var en större blandning.

På samtliga konferenser har även några deltagare kommit från privata sektorn/näringslivet och från aktörer i gränslandet mellan sektorerna, t ex högskolor och universitet.

När det gäller deltagarna från den idéburna sektorn har många olika kategorier av organisationer deltagit på konferenserna t ex traditionella folkrörelser, kyrkor, insamlingsorganisationer, etniska organisationer, samarbetsorgan, studieförbund, paraplyorganisationer och kvinnoorganisationer.

Några typer av organisationer har i princip inte deltagit alls, t ex idrottsrörelsen, fackföreningsrörelsen, ungdomsorganisationer och frivilliga försvarsorganisationer.

När det gäller den offentliga sektorn har deltagarna främst kommit från kommuner och statliga myndigheter.

När det gäller statliga myndigheter är det främst anställda inom Migrationsverket och Arbetsförmedlingen som deltagit men på någon konferens även Polisen och Ungdomsstyrelsen. De olika länsstyrelserna har också deltagit på konferenserna. Utbildningsdepartementet har medverkat på samtliga konferenser.

När det gäller kommuner har såväl politiker som tjänstemän deltagit. När det gäller tjänstemän har det varit t ex etableringshandläggare, flyktingsamordnare, socialsekreterare, integrationsansvariga, SFI-lärare och representanter för olika arbetslivsförvaltningar som deltagit.

Likheter och olikheter

På minst tre av fyra konferenser har Röda Korset, Svenska Kyrkan, Caritas och något studieförbund deltagit.

Konferensen i Stockholm skilde ut sig från de andra konferenserna när det gäller sammansättningen av deltagare från de idéburna organisationerna. På Stockholmskonferensen deltog väsentligt fler deltagare från de etniska organisationerna och de etniska organisationernas samarbetsorgan. Det handlar om 10-15 olika organisationer.

Hur många deltog?

På konferensen i Stockholm deltog ca 120 personer, ca 80 representerade idéburna organisationer, ca 30 offentlig sektor (bl a lokala politiker) och ca 10 näringsliv eller övriga aktörer.

På konferensen i Göteborg deltog ca 100 personer, ca 60 representerade idéburna organisationer, ca 30 offentlig sektor (bl a lokala politiker) och ca 10 näringsliv eller övriga aktörer.

På konferensen i Boden deltog ca 70 personer, ca 40 representerade idéburna organisationer, ca 25 offentlig sektor (bl a lokala politiker) och ca 5 näringsliv eller övriga aktörer

På konferensen i Sundsvall deltog ca 75 personer, ca 35 representerade idéburna organisation och lika många, ca 35, representerade offentlig sektor(bl a lokala politiker)och ca 5 deltagare representerade näringsliv eller övriga aktörer.

Summering antal

Totalt har ca 350 personer deltagit i konferenserna. Knappt 100 olika idéburna organisationer har deltagit och ca 10-15 kommuner. I storstäderna Stockholm och Göteborg) har flera olika stadsdelar deltagit samt ett femtontal lokala politiker.

Fokus på respektive konferens

Konferenserna har skilt sig från varandra när det gäller medverkanden men också när det gäller sammanhang. Det är uppenbart att den lokala situationen och vad som är aktuellt inom integrationsområdet där skiljer sig från ställe till ställe. Konferenserna har därför haft lite olika fokus.

På den första konferensen i Stockholm kom överenskommelsen att hamna i ljuset av arbetslivet, brister i integrationspolitiken och skolan. Även bemötandefrågor inom sjukvård, skola, arbetsliv blev ett övergripande fokus.

I Göteborg, där konferensen genomfördes i Hammarkullen, kom överenskommelsen att hamna i ljuset av livet i förorten, delaktighet i allmänhet och bostadssegregation.

På den tredje konferensen i Boden, hamnade överenskommelsen i ljuset av Norrbottens behov av arbetskraft och insatser för minskad utflyttning. Även arbetet mot fördomar och rasism gick som en röd tråd genom dagen.

I Sundsvall, på den fjärde och sista konferensen, hamnade överenskommelsen i ljuset av flyktingmottagning, önskan om ökad inflyttning och etableringsreformen i praktiken.

Kännedom om Överenskommelsen inom integrationsområdet

På samtliga konferenser har överenskommelsen inom integrationsområdet presenterats. Detta har gjorts av de tre parterna som samtidigt kunnat ge sitt perspektiv på överenskommelsens syfte och funktion. Regeringsrepresentanter har också presenterat i vilket politiskt sammanhang överenskommelsen inom integra-

tionsområdet hör hemma där överenskommelsen är en åtgärd av flera. T ex är etableringsreformen och den aviserade integrationsstrategin regeringens åtgärder för att förbättra mottagandet av nyanlända och integrationen i Sverige.

Dokumentet med den skriva överenskommelsen inom integrationsområdet har delats ut på samtliga konferenser.

Utifrån frågor under konferenserna och grupparbetena som genomförts kan man konstatera att kunskapen om överenskommelsen inom integrationsområdet eller om idén om överenskommelser mellan olika samhällssektorer är låg. Det är vid ett fåtal tillfällen under konferenserna som deltagarna relaterar till överenskommelsen.

Däremot är kunskapen om integrationsprocessen och integrationspolitiken god. Etableringsreformen är t ex väl känd och likaså är ansvarsöverföringen från kommuner till arbetsförmedlingen väl känd.

Det lokala och regionala arbetet

På konferenserna gavs det information om flera andra regionala och lokala processer mellan den idéburna- och den offentliga sektorn. En del processer har skett i en begränsad grupp parallellt med arbetet med den nationella överenskommelsen.

På två av de fyra konferenserna (Boden och Sundsvall) presenterades redan etablerade regionala överenskommelser, så kallade RÖK (Regional Överenskommelse). De som kände till eller varit involverade i arbetet med de regionala överenskommelserna gav även exempel på lokala överenskommelser, så kallade LÖK.

I Boden visade det sig att endast en litet antal organisationer deltagit i framtagandet av den regionala överenskommelsen och nätverket som i nära samarbete med länsstyrelsen arbetar med dess genomförande. Samtidigt visade det sig att en annan plattform för social ekonomi hade många idéburna organisationer i sitt nätverk och gärna såg sig som en framtida part i det regionala och lokala arbetet med överenskommelser.

På samtliga konferenser diskuterades vem som borde ta initiativ antingen till ett fortsatt överenskommelsearbete eller till samarbe-

te på integrationsområdet i största allmänhet. I Boden talade flera deltagare om politikernas och kommunernas ansvar att bjuda in. I Göteborg talade flera deltagare om behovet av att den idéburna sektorn samlar sig och pratar vidare. I Göteborgs bjöds redan på konferensen in till en nästa träff för intresserade organisationer. På konferensen i Stockholm talades det om rundabordssamtal med Arbetsförmedlingen och i Sundsvall tyckte flera deltagare att Arbetsförmedlingen lokalt borde ta initiativet att bjuda in övriga parter.

I Sundsvall ställde de lokala deltagarna frågan till de centrala representanterna hur de stödjer att de idéburna organisationerna samarbetar?

Dialog och engagemang på konferenserna

Konferenserna administrerades nationellt av SIOS på uppdrag av styrgruppen för uppföljningen av överenskommelsen inom integrationsområdet. Konferenserna arrangerades av olika organisationer och var geografiskt spridda över landet. De lokala arrangörerna satte sin egen prägel på konferenserna med gemensam utgångspunkt i frågor som behandlade samverkan och ev regional/ lokal överenskommelse i samband med integrationsarbete

Sammanfattningsvis kan man konstatera att konferenserna trots allt blev tämligen lika både till form och innehåll.

Alla arrangörer försökte på olika sätt att skapa dialog och engagemang hos deltagarna utifrån givna förutsättningar – endagskonferens med plenarföreläsningar, en stor grupp deltagare och begränsat med tid.

Dialog med medverkande

I Stockholm medverkade Roberto Scaramuzzino, doktorand vid Malmö Högskola med en föreläsning om överenskommelser som politiskt instrument.

I Göteborg medverkade, förutom parterna, Pia Svankvist som arbetar med social ekonomi på Göteborgs föreningscenter. Hon redogjorde för arbetet med en lokal överenskommelse. Karim Zendegani från Röda Korset gjorde en kritisk reflektion med utgångspunkt i Röda Korsets arbete med integration i förorter.

I Boden medverkade Länsstyrelsen och Arbetsförmedlingen med en föreläsning om den regionala överenskommelsen de tagit fram och som de arbetar med. Även en representant för Coompanion medverkade om sitt nätverk inom social ekonomi.

I Sundsvall medverkade Länsstyrelsen med en föreläsning om arbetet med den framtagna regionala överenskommelsen.

På alla konferenser gavs möjlighet att ställa några frågor i plenum till de medverkande, men de frågor som ställdes handlade inte om överenskommelsen utan var av mer allmänpolitisk karaktär.

Grupparbeten

På alla konferenser genomfördes väl förberedda grupparbeten. På samtliga konferenser fick grupperna gott om tid till eget arbete. Arbetet redovisades sedan sammanfattat muntligt i plenum och skriftligt till respektive konferensledningen. (Resultaten av grupparbetena redovisas under andra rubriker.)

I Göteborg indelades grupparbetet även tematiskt. Fem grupper arbetade med frågor kring Överenskommelsen men utifrån varsitt tema. Temana var hälsa, arbete, språk, utbildning och bostäder. I Göteborg användes under hela dagen metoden "Open Space" som innebar att deltagarna hade möjlighet att tycka till och ställa frågor om konferensen med hjälp av lappar på en vägg.

I Sundsvall genomfördes grupparbetet som två parallella "workshops" på vilka goda exempel presenterades före diskussionerna.

I Stockholm hade arrangörerna placerat alla deltagare i mindre grupper redan från början. Arrangörerna hade "bordsplacering" så att varje bord, om möjligt, skulle innehålla deltagare från de tre parterna. Förutom grupparbetet som utgick från ett antal frågeställningar så fick varje enskild deltagare ett formulär att fylla i utifrån sitt eget perspektiv och position inom integrationsarbetet. Det skriftliga materialet från såväl grupp som individer kommer att ligga till grund för den fortsatta processen.

Nätverkande

Ett viktigt tillfälle till dialog var pauser för fika och lunch. Många deltagare tog tillfället i akt att lära känna nya personer och organisationer under dessa pauser. Även under grupparbetena vittnade många deltagare om att de inte kände till de andra organisationernas arbete eller företrädare. Man ska inte underskatta betydelsen av dessa personliga möten, något som arrangörerna medvetet gav utrymme för i sina program.

Lokala exempel

Samtliga konferenser tog upp lokala exempel direkt eller indirekt. I Boden och Sundsvall direkt med presentationer som hade just det syftet. I Stockholm och Göteborg mer indirekt.

De förberedda presentationerna i Boden och Sundsvall var mycket positiva berättelser medan de indirekta mer belyste svårare erfarenheter. I Boden och Sundsvall fanns en kollektiv uttalad önskan att genom nyanlända och integration få mer arbetskraft, nya näringar och fler bofasta till orterna. I Stockholm och Göteborg var perspektivet mer problemorienterat med sämre hälsa, bristande skolkunskaper, bostadssegregation och förortsproblem som utgångspunkt.

De sex principerna

Den nationella Överenskommelsen inom Integrationsområdet består bland annat av följande sex principer:

- Självständighet och oberoende
- Dialog
- Kvalitet
- Långsiktighet
- Öppenhet och insyn
- Mångfald

De principer som främst uppmärksammades var organisationernas egen kvalitet. Att organisationerna uppnår resultat på ett annat sätt än det offentliga t ex genom ideella insatser.

En önskan om en tydligare eller ökad dialog mellan statliga myndigheter, kommuner och idéburna organisationer framfördes på alla konferenser, ibland indirekt genom att man upplevt negativa konsekvenser på grund av bristen på dialog.

På konferensen i Stockholm hade deltagarna lite olika uppfattning om huruvida man kunde använda den nationella överenskommelsen, undertecknad av SKL, i diskussionen med en enskild kommun.

Organisationernas villkor inom integrationsområdet

Samtliga konferenser har också diskuterat villkoren för organisationerna att verka på integrationsområdet. En av regeringens utgångspunkter när det gäller arbetet med överenskommelsen inom integrationsområdet var att identifiera hinder för ökade insatser från sektorns sida så väl som att söka efter lösningar. I redovisningarna och noteringarna från grupparbetena redogjorde deltagarna för följande hinder och möjligheter för organisationerna.

Hinder som framkommit på konferenserna:

- Nödvändigheten av att förhålla sig till den offentliga sektorns struktur
- Brist på resurser
- Bemötande, fördomar
- Brist på utvärdering, studier, forskning – mått och resultat
- Kortsiktigheten – behövs mer än en mandatperiod
- Brist på förankring av SKL i kommunerna
- Att ingen bryr sig eller lyssnar
- Arbetsrättens utformning
- Brist på uttalat stöd från det offentliga

Möjligheter som framkommit på konferenserna:

- Engagemang finns
- Eldsjälar finns
- Volontärer finns
- Afrikanske Kvinnliga Entreprenörer – nätverk som finns
- Globaliseringen = större förståelse för andra kulturer
- Mötesplatser – kan erbjudas t ex nyanlända av de idéburna organisationerna
- Kvinnoorganisationer
- Tester och statistik om diskriminering
- Pilotprojekt och goda exempel
- De kommunala landsbygdsutvecklarna
- Vi-veckor på skolor
- Studieförbunden
- Att organisationerna ser varandra
- Flerspråkigheten, att den kompetens som finns tas tillvara
- Byt namn på "Svenska 2" för att höja statusen
- Kommunal policy för hur föreningar får informera på skolor
- Villkora bidrag till organisationer, för att få bidrag måste man arbeta med integration.
- Invandrat kunskap = industriell expansion

Överenskommelsen inom integrationsområdet i relation till andra överenskommelser

Utifrån dokumentationen av grupparbetena verkar det generellt ha varit svårt att diskutera Överenskommelser som ett politiskt verktyg. Än mindre verkar deltagarna ha kunnat diskutera Överenskommelsen inom integrationsområdet i relation till t ex en generell överenskommelse mellan det offentliga och det idéburna eller i relation till flera överenskommelser på andra sakområden t ex det sociala området eller kulturområdet.

Generellt förhöll sig deltagarna på konferenserna helt enkelt till den överenskommelse som presenterades för dem och som berörde det område, integration, som de har ett stort engagemang inom.

Den naturliga diskussionen för deltagarna var så kallad ”best practice” alltså hur hela samhället eller olika organisationer bäst kan hjälpa t ex nyanlända eller arbeta med integration.

En del försök till diskussioner handlade om mervärde men då snarare om att de idéburna organisationernas arbete har ett mervärde jämfört med myndigheter eller vinstdrivande företag när de agerar som utförare. Det mervärdet exemplifierades t ex med att de idéburna kan erbjuda ett engagemang dygnet runt och inte bara mellan nio och 17 och att de idéburna kan erbjuda mer än just en specifik integrationsåtgärd.

Både medverkande och deltagare förde under konferenserna även en annan diskussion, en diskussion som mer rörde hur samhällets syn på olika områden borde förändras/utvecklas. Det kunde handla om synen på förorter, flerspråkighet, bostadsbyggande och synen på individ kontra kollektiv. Dessa diskussioner hade inget med själva överenskommelsen att göra utan var ideologiskt grundande inlägg i den allmänna samhällsdebatten. I sig vittnar dessa diskussioner om att det finns ett engagemang att vara med och diskutera integration på en mer ideologisk, filosofisk och politisk nivå än vad som är avsikten med överenskommelsen inom integrationsområdet.



Överenskommelsen
inom integrationsområdet